

Ýowel kitaby we Laodikiýaly Ýedinji gün Adventist buthanasy — On dördünji bölüm

Jeff Pippenger

2025-12-20

On dördünji san

“Hudaýyň gudratly işleriniň” taryhy, “näçe wagta çenli” diýen pygamberlik soragy arkaly hem görkezilýär. Şol iki hem-de başga-da köp alamatlarda beýan edilýän taryh, ýüz kyrk dört müňüň möhürleniş döwrüni görkezýär. Şol döwürde hakyky giçki ýagyn habary bilen başga-da köp ýalan giçki ýagyn habarlarynyň arasynda jedel bardyr. Hakyky giçki ýagyn habary diňe birdir. Hudaýyň Öz gudratly işlerini amala aşyran mukaddes taryhynyň wakalar ugry, Ýowel kitabyňyň çäginde ýerleşdirilendir; şol ýerde “täze şerap” bir topar üçin kesilip goýlup, beýleki toparyň üstüne bolsa dökülýär.

Ýoel kitabynda belläp geçilmeli birnäçe garşylyklar bar. “Tymsal” sözünüň köki “ýanyna goýmak” diýmegi aňladýar we öz tebigatyna görä iki toparyň arasyndaky garşylygy öz içine alýar. Biz ozal Ýoel kitabyndaky käbir “garşylyklara” degip geçipdik; onda Iýerusalimi dolandyran serhoşlaryň geýýän tekepbirlik täjiniň şöhrat täjini geýýänler bilen garşy goýulýandygyny belläpdik. Utançyň garşydaşy bolmak bilen bir hatarda onuň bir gabat gelyän jübüti hökmünde şatlygyň nyşanydygyny entek düşündirmedik, emma hakykatdan-da şeýle, we muny görkezmegi maksat edinýäris. Alfa we omega baradaky tema hem Ýoel kitabynda ýerleşýär, hem-de ilkinjiniň ahyrkyny suratlandyran şol ýörelgesi Resullaryň işleri kitabyndaky Petrusyň iki wagzy arkaly hem tassyklanýar.

Resullaryň Ikinji baby Pentekost güni irden sagat dokuzda (üçünji sagatda) bolup geçýär, üçünji baby bolsa dokuzynjy sagatda (günortandan soň sagat üçde), ýagny agşamky gurbanlygyň wagtynda bolup geçýär. Resullaryň Ikinji babynda Petrusyň yglan edýän habary hususy ýaşayş jaýynyň ýokarky otagynda beýan edilýär, emma onuň üçünji babyndaky wagzy ybadathanada aýdylýar. Olaryň ikisi-de iki duşuşykda-da toba çagyryşy arkaly biri-birine baglanyşýar. Birmeňzeş habar, iki geografik ýer — howly bilen ybadathananyň arasynda bölünen Pentekost habarynyň içindäki iki esse artmany aňladýan nyşanyň wekilleri. Ylhamyň on birinji babynda Ýahýa ybadathanany ölçemek tabşyrylýar, emma howlyny goýup geçsin, çünki ol milletlere berlipdi.

Maňa hasa taýaga meňzeş bir gamyş berildi; perişde durup şeýle diýdi: “Tur-da, Hudaýyň ybadathanasyny, gurbanlyk ojagyny we onuň içinde ybadat edýänleri ölçe. Emma ybadathananyň daşky howluny goýber, ony ölçme; çünki ol milletlere berildi. Olar mukaddes şäheri kyrk iki aýlap aýak astyna salarlar.” Ylham 11:1, 2.

Şeýlelikde, iki wagzyň iki esse gaýtalanmagy we şol iki wagzyň berlen ýeriniň bölünmegi, Ýowel kitabynda soňky ýagşyň iki diňleýjisini görkezýär. Bir diňleýji ybadathananyň daşyndaky milletlerdir, beýlekisi bolsa ybadathananyň içindäki ýewreýlerdir. Dirileriň hökümünde ilki bilen Hudaýyň öýi höküm edilýär, we 9/11-den Ýekşenbe kanunyna çenli ybadathana höküm edilýär,

Ýekşenbe kanunyndan adamzat synag möhletiniň ýapylmagyna çenli bolsa milletler höküm edilýär. Şol höküm Petrus tarapyndan Ýowel kitabynda beýan edilşi ýaly soňky ýagşyň dowamynda bolup geçýär. Resullaryň Işleri kitabyňyň ikinji we üçünji baplarynda görkezilen bölünişikde howlynyň (milletleriň) we ybadathananyň (Hudaýyň ybadathanasynyň) aňladýan zady, Ýowel kitabyndaky öňki ýagşyň we soňky ýagşyň arasyndaky tapawut bilen hem gabat gelýär. Öňki ýagyş 9/11-de geldi we Hudaýyň ybadathanasy höküm edilip durka dökülýär. Şol iş tamamlananda, soňky ýagyş howludaky milletleriň üstüne dökülýär.

Şonuň üçin, eý, Sionyň çagalary, şatlaryň we Hudaýyňyz Rebde guwanyň; çünki Ol size öňki ýagşyry ortaça berdi, we Ol size birinji aýda ýagyşy — öňki ýagşyry hem-de soňky ýagşyry — inderer. Ýowel 2:23.

Meniň häzirki maksadym şatlyk bilen utanjyň arasyndaky pygamberlik tapawudyny kesgitlemek däl, emma bu aýat Hudaýyň halkyna soňky ýagyn habary sebäpli “şat bolmagy” bildirýär. Soňky ýagyn habary Hudaýyň halkynda pygamberlik şatlygyny emele getirýär. Şeýle diýmek bilen, öňki ýa-da irki ýagyn meselesi, onuň yzysüre gelýän soňky ýagyn bilen bilelikde, bir gylyş daşy bolup, bir gapdala taşlanan we haýran galynan daşyň mysaly bolup durýar. Ahyrsoňy iň ýokarky daşa öwrülýän burç daşy nyşany — Hudaýyň hem-de Onuň halkynyň gözünde haýran galdyryjy bolan zat şoldur.

Ajaýyp daş pygamberligiň Alfa we Omegasyny aňladýar. Alfa we Omega ýörelgesi, pygamberlik taýdan ulanylyşy nukdaýnazaryndan, Onuň Sözüniň dowamynda gaýtalanyp duran Alfa we Omega tarapyndan tanalýar, hem-de Ol Sözdür. Şu sebäpli, bu ýörelge barada aýan edilen zat, bize we çagalarymyza ebedilik aýan edilendir. 1863-nji ýyl Mukaddes Kitap pygamberliginiň baş daşy bolup durýar, hem-de ol 1844-den 1863-e çenli dowam eden üçünji perişdäniň döwrüniň hem baş daşy bolup durýar. 1844-nji ýyl binýat daşy, 1863-nji ýyl bolsa şol pygamberlik döwrüniň baş daşy boldy. 1844-den 1863-e çenli aralyk, edil 538-den 1798-e çenli aralyk ýaly, berk kesgitlenen pygamberlik döwrüdür. Adamzat Hudaýyň berk kesgitlän bir zadyny bilmeýändigini, şol zady kesgitlenmedik etmeýär!

Öňki makalany aşakdaky bölek bilen tamamladyk.

Maňa onuň Hudaýyň halky bilen gatnaşygy käbir babatlarda Musanyň Ysraýyl bilen gatnaşyklaryna meňzeşdigi görkezildi. Nalaýyk ýagdaýlarda Musa garşy hüňürdäp zeýränler bolşy ýaly, oňa garşy hem zeýränler bolupdy.” Testimonies, 3-nji jilt, 85.

1863-nji ýylda Jeýms Uaýt “käbir babatlarda” Ysraýyl üçin “Musa” bolup çykyş etdi.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli bolan döwür, Gyzyň deňizdäki halas edilişden ilkinji Kadeşe çenli bolan döwürde öňden nyşanlanypdy. Birinji Kadeş alfadyr, ikinji Kadeş bolsa omegadyr — şeýlelikde Kadeşe alyp barýan iki kyrk ýyllyk döwri berýär, olaryň ikisi-de pitne bilen tamamlandy.

Pygamberlik Ruhý Gyzyň deňzinden geçilişi 1844-nji ýylyň beýik lapykeçligi bilen sazlaşdyrýar. Mukaddes Kitap Gyzyň deňzinden geçilişi haç bilen sazlaşdyrýar, we Uýam Waýt haçda şägirtleriň başdan geçiren lapykeçliginiň 1844-nji ýylyň beýik lapykeçligini öňden şekillendirendigini

tassyklaýar. Rebbiň islegi göni Wada edilen ýurda girmekdi, we Wada edilen ýurda girilýän ýeriň geografik belgisi Ýeriho bolupdy; hut şol ýerde, 2025-nji ýylyň dekabry aýynyň şu ikinji hepdesinde, arheologlar gadymy Ýerihony gazyp çykardylar — ýöne özüleriniň uly gynanjyna, ol ýerde ýüze çykaran ýykyk diwarlarynyň ählisiniň hem gabaw wagtynda adatça bolşy ýaly içeri däl-de, daşary tarapa ýykylandygyny gördüler. Gadymy gabawda diwarlar urulyp ýykylýar we iç tarapa agdarýardy. Ýeriho bilen beýle bolmady.

Şeýlelik bilen, ruhanylar surnaý çalanda halk gygyryp seslendi; şeýle boldy: halk surnaýyň sesini eşidende we halk beýik gygyryş bilen gygyryp seslenende, diwar düýbünden ýykyldy; şonda halk, her kim öz önündäki ýerden göni şäheriň içine çykyp girdi, we şäheri eýeledi. Ýeşuwa 6:20.

Arheologlar iýmitli küýzeleri hem tapdylar; bu bolsa diwarlaryň ýykylan wagtynda onuň uzak wagta çeken gabaw bolmandygyny görkezdi. Şeýle hem bu, Ýerihoň ýykylşy baradaky Mukaddes Ýazgy ýazgysynda olaryň Ýeriho şäherine depäniň ýa-da rampaň üsti bilen “ýokaryk” çykandyklarynyň näme üçin beýan edilýändigini babatda arheologlar toparynyň arasynda ýüze çykan soraga jogap berdi; çünki olar indi munuň diwarlaryň daş tarapa ýykylmagy netijesinde emele gelendigini bilýärler.

Wada edilen Ülkeye girişiň ilan eden ilk engel, nüfuz we servet sahibi bir şehir olan Eriha idi. Eriha 1863-tür ve Eriha, Kutsal Kitap peygamberliginiň bir konusudur; yalnızca Pazar yasası döneminin bir örneği olarak değil, aynı zamanda onun düşüşü ve yeniden yükselişiyle bağlantılı olarak da. Eriha hakkında ayrıca kendisine özgü belirli bir peygamberlik laneti de ilan edilmişti. Yeşu, Eriha'yı yeniden kuran adam üzerine bir lanet ilan etti ve bunu yaparken, Eriha'yı yeniden kuran kişinin o lanetlenmiş şehrin yeniden inşası sırasında en küçük ve en büyük oğullarını kaybedeceğini belirtti. Oğullardan biri temel atılırken, diğeri ise kapı dikilirken kaybedilecekti. O peygamberlik yerine geldi ve onun yerine gelişinin kaydı Kutsal Kitap'ta yer almaktadır; böylece Eriha, yerleşik bir Kutsal Kitap simgesi hâline gelmiştir.

Onuň taryhy heläkçiliginiň içinde we pygamberlik näletinde, şeýle hem şol pygamberligiň taryhy yerine ýetmeginden soň, 1863-nji ýylda Ýeriko barada sözleýän üç şaýady tapýarys. Şol üç güwänama-nyň ählisi 1863-nji ýyla degişli edilmelidir. Şol üç şaýat, özülerine degişli kyrk ýyllyk döwürleriniň ahyrynda üç Musa pygamberlik taýdan nähili bilelikde durýan bolsalar, edil şonuň ýaly bilelikde durýarlar. Şol kyrk ýyllyk döwürleriň biri Millerit taryhy bilen aç-açan utgaşýar; bu bolsa her kyrk ýyllyk döwürüň ahyryndaky Musanyň üç görnüşiniň hemmesiniň 1863-nji ýylyň taryhy, ýagny üçünji perişdäniň taryhy bilen utgaşýandygyny görkezýär.

Musaning kyrk ýylyna degişli şol üç şaýadyň ikisi Kadeşde tamamlanýar; kyrk ýylyň üçünji jemleniş iordan derýasy, ikinjisiniň jemleniş bolsa Gyzyly deňiz boldy. Birinji kyrk ýylyň jemleniş Musanyň Müsürden gaçmagy boldy. Üçüsi hem Ybraýymyň Müsürdäki gulçulyk hakyndaky dört ýüz otuz ýyllyk pygamberliginiň berjaý bolmagynda Müsürden çykyp gaçmagy beýan edýär.

Musaning üç sany kyrk ýyllyk döwri, olaryň tamamlanmagy (täçlenmesi) Müsürden gutulyşyň bir nusgasyny aňladyp, Ybraýymyň Müsür gulçulygynda ýesirlik we ondan çykarylyp gutarylyş

baradaky pygamberligini amala aşyrdy. Ybraýymyň äht wadasynyň pygamberlik edilen halasgärisi hökmünde, Musa adynyň manysy ýaly, ilki bilen suwdan halas edilmek bilen başlady. Ondan soňra Musa Hudaýyň halkyny Gyzyň deňziň suwlaryndan geçirip, soň bolsa Iordan derýasy bilen şekillendirilýän gutulyşyň kenaryna alyp bardy. Musanyň durmuşynyň alfasy Nil derýasynyň suwundan halas edilmekdi, omegasy bolsa Iordan derýasynyň suwy bilen şekillendirilýän halas boluşdy. Musanyň durmuşynyň alfasy, onuň ady we ene-atasy bilen kesgitlenýän tejribe arkaly görkezilip, onuň takwa ene-atasy çaganyň ölüm jezasyna höküm edilendigini bilýärdiler; edil Musanyň kyrk ýyl soňra müsürlini öldüren soňky ýaly. Takwa ene-ata hökmünde, ogullarynyň ölüm höküminden halas edilmelidigini bilip, onuň üçin bir gämi taýýarladylar; ol gämi ýewreý dünýäsinden müsür dünýäsine geçdi, edil Musanyň kyrk ýylyň ahyrynda müsür dünýäsinden ýewreý dünýäsine geçişi ýaly.

Musa suwdan halas bolşynda Nuhuň wakasyny gaýtalady. Musanyň Ybraýymyň dört ýüz otuz ýyllyk äht pygamberliginiň “halas edijisi” hökmünde ilkinji gezek agzalşy, Hudaýyň adamzat bilen äht baglaşan taryhynyň gaýtalanmasy boldy; şeýlelikde, Ybraýymyň saýlanan halk baradaky äht pygamberligi ähli adamzat üçin berlen äht wadasy bilen birleşdirildi. Bu, çaga Musanyň Firawnuň gyzyňa geçirilmeginde bir çokundyryşy görkezýär; çünki ölüm ene-atanyň eden işi bilen ykrar edildi, jaýlanyş suwuň üstündäki sandygy bilen aňladylyr, direliş bolsa Firawnuň gyzydyr.

Musanyň ömri Nuhuň gämisiniň çokundyrylmagynyň nusgasy bilen başlanýar. Bu bolsa başlangyçdan bäri “8” sanynyň Musa bilen baglanyşyklydygyny aňladýar, çünki onuň äht gatnaşyklarynyň köki Nuhuň ähdinden gelýän “8” sany bilen başlady, onuň işi bolsa sünnet dessuryny “sekizinji” günde ornaşdyrmakdy. Soňra ol synaldy we hut şol dessur babatda şowsuzlyga uçrady. Musanyň ömri bir çokundyrylma bilen başlanýar, we kyrk ýyl soň, müsürliniň biriniň ölümü bolup geçýär; bu, müsürlü Musanyň ölýän we doly manyda Ybraýymyň ogly bolýan nokadyny alamatlandyrýar. Musanyň ilkinji kyrk ýylynyň başlangyjy hem, soňy hem bir çokundyrylma bilen görkezilýär. Birinjisi ýehudydan müsürlä geçişi, soňkusy bolsa müsürliden ýehuda geçişi kesgitledi. Ondan kyrk ýyl soň Musa Hudaýyň halkyny Gyzyň deňziň çokundyrylmasyndan geçirýär, Iordandaky çokundyrylma tarap barýan ýolunda; emma ol oňa hiç haçan ýetip bilmedi.

Hudaýyň halky Ýeşuwanyň ýolbaşçylygy astynda Musasyz Wada Berlen Ýurda girdi, çünki ol Iordan derýasynyň çokundyrylmasy ýetip gelmezinden biraz öň aradan çykdy. Musa şeýle diýdi, Petrus hem muny gaýtalady: seniň Hudaýyň Reb Musa ýaly bir pygamberi göterer. Musa arkaly öňden alamatlandyrylan şol pygamber Mesihdi, we Ol Öz işine Musanyň bes eden yerinden takyk başlady. Ol Öz işine Öz çokundyrylmasynda başlady, we şol çokundyrylma gadymy Ysraýylyň Wada Berlen Ýurda girmek üçin Iordandan geçenlerinde, Ýeşuwanyň olary çokundyrýan takyk yeridi. Hoş Habarlar bize Ýahýanyň Beýtabarada çokundyrýandygyny habar berýär; bu geçelge nokadydyr we manysy parom geçelgesidir.

Gyzyň deňiz Müsüriň pitnesiniň nyşanydyr; şeýlelikde bu ugurda Musanyň pygamberlik şaýatlygyny hakykat hökmünde görkezýär. Nil derýasyndan Gyzyň deňze (käwagt derýa diýlip atlandyrylýar), ondan hem Iordana çenli. “Suwdan halas edilen” diýen manyny berýän Musa öz şaýatlygyny halas ediş suwunda başlap, halas ediş suwunda hem tamamlýar; şol suwlaryň her biri

bolsa iki topar ybadat edijini äşgär edýär.

Musananyň ilkinji kyrk ýyly birinji perişdäniň habaryny aňladýar, ikinji kyrk ýyl ikinji perişdäni, üçünjisi bolsa üçünji perişdäni aňladýar. Üç perişdäniň her biri özüne mahsus pygamberlik aýratynlyklaryna eýedir; şeýle-de, üç habaryň hemmesi birinji habarda şekillendirilendir. Biz bu hadysany ençeme ýyllap, Daniel kitabyň ilkinji üç baby bilen baglanyşykda, köpçüligiň önünde görkeziberdik.

Danyýel birinji bapda Hudaýdan gorkdy we Wawilon naharyny ýmekden ýüz öwürdi; şondan soň Hudaý ony onuň yzysüre gelen ikinji — ýmit hem-de görüşe degişli synagda şöhratlandyrdy; bu bolsa Nebukadnesaryň hut özi tarapyndan ýerine ýetirilen hökme we üçünji synaga getirdi. Danyýeliň birinji baby, Ylham kitabyň on dördünji babyndaky: «Hudaýdan gorkuň», «Oňa şöhrat beriň» diýip yglan edýän birinji perişdäniň habarydyr; muny Danyýel ikinji ýmit we görüş synagynda etdi, çünki Nebukadnesaryň «höküm sagady» gelip ýetdi.

Musanyň ömrüniň ilkinji kyrk ýyly onuň ene-atasy Hudaýdan gorkandyklary sebäpli başlandy. Fyrownuň gyzy suwda sandygy göreninde, Musa ikinji synagdan, ýagny görüş synagyndan geçipdi. Şonda Fyrownuň gyzy onuň ölmeli daldigine höküm çykardy. Höküm ilkinji kyrk ýylyň ahyrynda hem geldi; ol müsürlini öldürip, Mösürden gaçmaly bolanda.

Ikinji kyrk ýylyň dowamynda, Ylham kitabyň on dördünji babyndaky Wawilonyň ýykylandygyny yglan edýän ikinji perişde, Mösüriň ýykylmagy bilen görnüşlendirildi. Şol ýykylyşykda, kyrk ýylyň ahyrynda, Hudaýyň gudratynyň örän beýik bir ýüze çykması boldy; edil 1844-nji ýylyň Gije ýarysyndaky Çagyryş döwründe ikinji perişdäniň habarynyň ahyrynda bolşy ýaly.

Üçünji kyrk ýyl, diýen ýaly tutuş jemagata ölüm höküminiň yglan edilmegi bilen başlanýar we şol jemagatyň ýolbaşçysynyň üstüne ölüm höküminiň çykarylmagy bilen tamamlanýar.

Uayt uýasynyň bellemegine görä, biziň işimiz üç perişdäniň habarlaryny birleşdirmekdir.

“Reb dünýäni onuň kanunsyzlygy üçin jezalandyrmaga taýýar. Ol özlerine berlen nury we hakykaty ret edendikleri üçin dini bedenleri hem jezalandyrmaga taýýar. Birinji, ikinji we üçünji perişdeleriň habarlaryny birleşdirýän beýik habar dünýä ýetirilmelidir. Bu biziň işimiziň esasy ýüki bolmalydyr.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 950.

Musanyň ilkinji kyrk ýyly Ylham kitabyndaky on dördünji bapdaky birinji perişdäni aňladýar, onuň ikinji kyrk ýyllyk döwri ikinji perişdäni, üçünji kyrk ýyllyk döwri bolsa üçünji perişdäni aňladýar. Biziň “beýik habarymyz” “birinji, ikinji we üçünji perişdeleriň habarlaryny” birleşdirmekden ybaratdyr; bu bolsa Musanyň üç nyşanyň hemmesini 1863-nji ýyla ýerleşdirýär, şonuň üçin hem ýekşenbe kanuny döwründe üç Musa bardyr.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli döwür, Kadeşe alyp baran iki kyrk ýyllyk döwriň iki şaýadyny öz içine alýar. Ylham, birinjisiz we ikinjisiz üçünjiniň bolup bilmejekdigini kesgitleýär; şonuň üçin Musanyň ömrüniň ilkinji kyrk ýyly hem 1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli döwri aňlatmalydyr. Musa 1863-nji ýylda müsürlini öldürýär; şeýle hem, Musanyň öz ygtyýarlyk hasasy bilen Gaýany

urmagy we altyn göläniň pitnesiniň taryhynda Hudaýyň şöhratyny görmegi haýyş eden wagty hem şol ýyla gabat gelýär. 1863-nji ýylda we ýekşenbe kanunynda üç Musa bar, olaryň ählisi hem kyrk ýaşyndadyr.

Musanyň üç döwrüniň her birinde suw arkaly halas ediliş bar; sebetdäki Musa Gyzyly deňziň üsti bilen geçen Musa bilen gabat gelýär, bu hem Musanyň Iordan derýasynda iki gezek bolan wakalary bilen gabat gelýär: Nil, Gyzyly deňiz we Iordan derýasynda iki gezek. Halas ediş suwlary şol üç döwrüň her birinde görkezilýär, çünki olaryň ählisi soňky ýagyş döwründe halas ediş suwunyň dökülip berilýän döwri bilen gabat gelýär.

Kyrk ýylyň üçünji döwrüniň ahyrynda Musa taýagy bilen Gaýany urdy. Ikinji kyrk ýylyň ahyrynda onuň taýagy Gyzyly deňzi ikä böldi. Birinji kyrk ýylyň ahyrynda bolsa, ol Müsür häkimiýetiniň taýagyny ret edip, öz halky bilen bile jebir çekmegi saýlady.

Birinji döwrüň ahyrynda bir Müsürlü öldi, ikinji döwrüň ahyrynda bolsa Müsüriň goşuny, ilkinji doglanlary we ýolbaşçylygy öldi. Üçünji döwrüň ahyrynda Ysraýyl milleti, Harun we Musa hemmesi öldi. Bular üç sany ugurdaş taryhdyr; olaryň hersi “setir üstüne setir” görnüşinde 1844-den 1863-e çenli döwri—üçünji perişdäniň taryhyny—şekillendirýär; bu hem öz gezeginde 9/11-den ýekşenbe kanunyna çenli döwri, hem-de halas ediş suwlarynyň guýulýan Pentikost möwsümini aňladýar.

Musa Kadeşdäki iki gozgalaňyň ikisinde-de bardyr, hem-de Kadeş gozgalaňlarynyň ikisi hem öz degişli döwürleriniň jemleýji daşy bolup durýar. Olar ikisi-de 1863-nji ýyly aňladýar; bu hem 1844-de alfadan başlap, 1863-de jemleýji daşa çenli uzalýan üçünji perişdäniň döwrüniň jemleýji daşy bolup durýar. Binýat hökmünde başlanýan we jemleýji daş hökmünde tamamlanýan daşyň ajaýyp nuruna garalanda, jemleýji daşyň pygamberlik taýdan hemişe has beýikdigine göz ýetirilýär. Pentikost möwsüminiň başynda düşen birnäçe damja, Pentikost günündäki jemleýji daşda doly dökülip inmäge alyp barýandygy bilen, bu hakykaty görkezýär.

9/11-de sepme başlandy we ol Ýekşenbe kanuny wagtyndaky doly dökülip guýulma bilen tamamlanýar. Bu hakykat Musa pygamberiň ikinji we omega Kadeşdäki günäsini ilkinji alfa Kadeşdäki gozgalaňdan has uly günä hökmünde kesgitleýär. Alfa gozgalaňy tutuş bir milletiň ölümüne getirdi, omega gozgalaňy bolsa bir adamyň (Musanyň) ölümüne getirdi, emma şol bir adamyň günäsi bütün milletiň bilelikdäki günäsinden has ulydy. Günä edýän adam ölýär, we şol derejede Musanyň günäsi bilen başga islendik ysraýyllynyň günäsiniň arasynda tapawut ýokdur, ýöne pygamberlik manysynda Musanyň Mesihi ikinji gezek urmagy has ulydy, çünki ol kyrk ýyllyk şol döwrüň jemleýji daşy boldy.

Ikinji omega Kadeşdäki Musanyň gozgalaňy, Ýşuwanyň we Kalebiň habaryny ret eden Ysraýyl ogullarynyň gozgalaňyndan has uly günä idi. Musa pygamberlik taýdan 1863-de durýar; ol ýerde ol öz gozgalaňy sebäpli çölde ölýär. Musa şeýle hem 1863-de durýar; ol ýerde önki äht halky öz gozgalaňy sebäpli çölde ölýär, emma Musa şol gozgalaňa gatnaşmandy. 1863, Ýekşenbe kanuny bilen gabat gelýär; Harunyň altyn göle baradaky gozgalaňy hem şeýle. Kadeş, 1863 we Ýekşenbe kanuny bilen gabat gelýän şol taryhda, Musa Hudaýyň şöhratyny görmegi üçin doga edýär.

Kadeş 1863-nji ýyly aňladýar, Musa bolsa iki Kadeşde-de bar; şonuň üçin, ikisi hem baş daşy bolan Mukaddes Ýazgylaryň iki şaýatyna esaslanyp, Kadeşde tamamlanmaýan üçünji kyrk ýyllyk döwrüň hem 1863-nji ýyly aňladýandygyny berkidýäris. Ol ýerde “mukaddes edilmedik Musa” Gaýany ret edýändigini sebäpli, Mesihi täzeden haça çüýleýär. 1863-nji ýylda, hem-de Sinaýda Kanunyň berlişinde, “mukaddes edilen Musa” Hudaýyň häsiýetini gözleýär. 1863-nji ýylda Musa hem paýhasly, hem-de akylsyz gyzy aňladýar.

“Fariseý bilen salgyt ýygnaýjy Hudaýa sežde etmäge gelýänleriň bölünýän iki uly toparyny aňladýar. Olaryň ilkinji iki wekili dünýä inen ilkinji iki çagada duş gelýär.” Christ’s Object Lessons, 152.

Kadeşde we 1863-nji ýylda Musa «Hudaýa ybadat edýänleriň» «bölünýän iki uly toparyny» aňladýar. Musa, Petrus ýaly, ýüz kyrk dört müňüň bir nusgasydyr.

Fariseý we salgy ýygnaýjysy arkaly görkezilen toparlaryň her biri üçin resul Petrusyň taryhynda bir sapak bar. Şägirtliginiň ilkinji döwründe Petrus özüni güýçli hasap edýärdi. Fariseý ýaly, öz bahalandyrmasynda ol “beýleki adamlar ýaly däl”di. Mesihi Özüne dönüklük ediljek gijäniň önüsyndasynda şägirtlerine: “Şu gije hemmähiz Meniň sebäbimden budadarsyň” diýip önünden duýduranda, Petrus ynam bilen: “Ählisi budesede, men budamok” diýip ygylan etdi. Mark 14:27, 29. Petrus öz howpuny bilmändi. Öz-özüne bil baglamak ony azaşdyrdy. Ol özüniň synaga garşy durmaga ukyplydygyny pikir etdi; emma birnäçe gysga sagadyň içinde synag geldi, we ol näletläp hem-de ant içip, öz Rebini inkär etdi.” Christ’s Object Lessons, 152.

Ýekşenbe kanuny bolan 1863-de Petrus iki topary aňladýar. Olar ýa wagşy haýwanyň nyşanyny kabul edýänlerdir, ýa-da Hudaýyň möhürini kabul edýänlerdir. Isa Şimunyň adyny Petrus diýip üýtgedende, bu ýüz kyrk dört müňi alamatlandyrdy. Şol düşünje inlis elipbiýindäki harp orunlarynyň sany boýunça Petrusyň adyny köpeltmek arkaly hem alamatlandyrylýar. Şol bir usuly 1863-e hem ulansak, 144 alýarys.

1863-nji ýyl bilen gabat gelýän Musanyň üç nyşanyndan ikisi, üçünji döwrüň hem gabat gelmelidirini berkidýär. Kadeşin iki çyzygy paýhasly we paýhasly gyzlaryň wakasyny kesgitleýär, üçünji döwür bolsa hudaýy bir işi amala aşyrmak üçin ynsan tagallasyny ulanmaga edilýän bir synanyşygy kesgitleýär. Müsüri bilen baglanyşyklykda Musanyň edişi ýaly ynsan güýjüne bil baglamak, bellenilen ygtyýarlylygyň üstünden ynsan ygtyýarlylygyna bil baglamagy aňladýar.

Waýt uýam öz adamsynyň “Hudaýyň halky bilen gatnaşygy käbir babatda Musanyň Ysraýyl bilen bolan gatnaşyklaryna meňzeşdi” diýýär. 1863-nji ýylda Musa Jeýms Waýt arkaly görkezildi. 1863-nji ýylda Jeýms Waýt bir müsürlini öldürýär, Mesihi ikinji gezek urýar we Ýeşuwa bilen Kalebiň öňe süren “dynç” habaryny ret eden gozgalaňçylaryň hatyrasyna dogra edýär. Musa hem Gaýany ikinji gezek uranda akylsyz gyzlaryň biridir, hem-de Ysraýylyň gozgalaňçylary üçin şepagat edende akylyly gyzlaryň biridir.

Bu makalany, Altyn göläniň gozgalaňy bilen aňladylýan parallel taryhda Musa Hudaýyň şöhratyna nazar salmaga mümkinçilik berlen 1863-nji ýyla degişli ýagdaýda durýan Sanlar kitabynyň on

dördünji babyndaky parça bilen jemläris.

Şol parçanyň içinde Reb: «Näçe wagta çenli» Ysraýylyň pitneçi halky bilen işi boljakdygyny sorayar; bu, Ýşaýa pygamberiň hem altynjy bapda Rebbe beren şol bir soragydyr. Üns beriň, Sanlar kitaby bu taryhy ýeriň Hudaýyň şöhraty bilen nurlanan döwründe ýerleşdirýär; muny Ýşaýanyň altynjy babynyň üçünji aýatynda perişdeler hem belläp geçýärler. 9/11, 1844-den 1863-e çenli bolan taryhyň düýp daşy boldy, ýekşenbe kanuny bolsa onuň depedaşydyr. Sanlar kitabyndaky ýagdaý, Rebbiň Ýuşa bilen äht baglaşýan mahaly gadymy Ysraýylyň geçilip gidilýändigi sebäpli, üzümçilik hakdaky aýdymy ýa-da tymsaly suratlandyryňan mysaldan başga zat däldir.

Bütün jemagat sesini joğarlatyp qattı jıladı; halıq sol tüni ağıladı. Izrail urpaqtarınıň bári Musa men Aaronğa qarşı küňkildep-naladı; jäne bükil jemagat olarğa: «Qırda Mısır jerinde ölgenimizde göy! Nemese osı şölde ölgenimizde göy! Ne üşin Jaratqan bizdi osı jerge semserden qırılıuımız üşin äkeldi? Äyelderimiz ben balalarımız olja bolmaq pa? Mısırğa qaytqanımız biz üşin jaqsıraq emes pe?»—dedi. Sodan olar bir-birine: «Özimizge bir basşı saylayıq ta, Mısırğa qaytayıq»,—desti.

Şondan soň Musa bilen Harun ähli Ysraýyl ogullarynyň jemagatynyň ýygnagynyň önünde ýüzin ýykyldylar. Ýurdy barlap görenleriň arasyndan Nunyň ogly Ýeşuwa bilen Ýefunnäniň ogly Kaleb hem geýimlerini ýyrttdylar. Olar Ysraýyl ogullarynyň ähli jemagatyna şeýle diýip ýüzlendiler:

Gözläp çykamak üçin içinden geçen bu ýerimiz örän gowy ýerdir. Eger Reb bizdenrazy bolsa, onda bizi bu ýurda getirer-de, ony bize berer; ol süýt we bal akýan ýurtdur. Diňe siz Rebbe garşy pitne etmäň, şol ýurduň halkyndan hem gorkmaň; çünki olar biziň üçin çörekdir: olaryň goragy olardan aýryldy, Reb bolsa biziň bilendir; olardan gorkmaň.

Emma bütün ýygnak olary daşlap öldürmegi buýurdy. Şonda Rebbiň şöhraty ähli Ysraýyl ogullarynyň önünde ýygnak çadyrynda peýda boldy. Reb Musa şeýle diýdi: «Bu halk maňa haçana çenli garşy çykar? Olaryň arasynda görkezýän ähli alamatlaryma garamazdan, maňa haçana çenli ynanmazlar?»

Men olary wabaly kesel bilen uraryn, olary mirasdan mahrum ederin, seni bolsa olardan has ulyrak hem kuwwatlyrak bir millete öwrerin.

Musa Rebbe şeýle diýdi: «Onda Müsürliler muny eşiderler, çünki Sen Öz güýjüň bilen bu halky olaryň arasyndan çykardyň. Olar muny bu ýurduň ılatyna-da habar bererler; sebäbi olar, eý Reb, Seniň bu halkyň arasynda bolandygyňy, eý Reb, Seniň ýüzbe-ýüz görünýändigini, buludyňyň olaryň üstünde durýandygyny we gündiz bulut sütüninde, gije bolsa ot sütüninde olaryň önünden ýöreyändigini eşidipdirler. Indi eger Sen bu halkyň barysyny bir adam ýaly gyrsaň, onda Seniň şöhratyňy eşiden milletler şeýle diýip gepleşerler: “Reb bu halky Özleriniň önünde ant içen ýurduna girizmäge güýji ýetmänsoň, olary çölde öldürdi.”»

Şimdi Sana yalvarıram, goý Rebbimiň güýji, Seniň aýdyşyňa görä, beýik bolsun: «Reb sabyrlydyr we uly rehimdardyr; ýazygyny we günäni bagyşlaýandyr, ýöne günälini asla jezasız goýýan däldir; atalaryň ýazygyny çagalaryň üstüne üçünji we dördünji nesle çenli getirýändir».

Seniň beýik rehim-şepagatyňa görä, ýalbarýaryn, bu halkyň ýazygyny bagyşla; Müsürden şu wagta çenli bu halky bagyşlap gelişiň ýaly.

Reb şeýle diýdi: “Men seniň sözüňe görä bagyşladym; ýöne Men diridigime hakykat bolup, tutuş ýer ýüzi Rebbiň şöhraty bilen dolar.”

Meniň şöhratymy hem Müsürde, hem-de çölde eden gudratlarymy gören, indi bolsa meni on gezek synap, sesime gulak asmadyk şol adamlaryň hemmesi, elbetde, ata-babalaryna bermegi ant içen ýurdumy görmezler; maňa garşy çykýanlaryň hiç biri-de ony görmez. Emma hyzmatkärim Kalepli başga bir ruh bolany we Maňa doly eýerendigi üçin, Men ony giren ýurduna getirerin; onuň nesli hem oňa eýe bolar. (Amalekler bilen Kenganlar jülgede ýaşaýardylar.) Ertir ýüzüňizi öwürüp, Gyzył deňziň ýolundan çölüň içine gidiň.

Reb Musa we Haruna şeýle diýdi: Maňa garşy hüňürdeşýän bu pis jemagata näçe wagt çydamaly bolaryn? Ysraýyl ogullarynyň Maňa garşy edýän hüňürdişlerini eşitdim. Olara aýt: «Özüň diridigime ant içýän, diýýär Reb, gulaklarymda nähili sözlän bolsaňyz, size hem şony ederin: jesetleriňiz şu çölde ýykylar; siziň ähliňizden sanalanlar, doly sanyňyza görä, ýigrimi ýaşdan ýokary bolan we Maňa garşy hüňürdeşenleriňiz hökman girmezsiňiz Men sizi ýerleşdirmek üçin ant içen ýere; diňe Ýefunnäniň ogly Kaleple Nunyň ogly Ýeşuwadan başga. Emma siz “olja bolar” diýeniňiz bolan körpeleriňizi Men içeri girizerin, olar siziň ýigrenen ýurduňyzy tanarlar. Emma size gelende bolsa, jesetleriňiz şu çölde ýykylar. Çagalaryňyz çölde kyrk ýyl sergezdan bolar we jesetleriňiz çölde ýok bolýança, siziň zynaňyzyň jezasyny çekerler. Ýurdy barlan günleriňiziň sanyna görä, ýagny kyrk gün üçin, her güne bir ýyl hasap edip, kyrk ýyl günäleriňiziň jezasyny çekersiňiz, şonda Meniň sözümi yzyna almadyk ýagdaýymyň nämedigini bilersiňiz.»

Men Reb diýdim, Men garşyma jemlenen şu ähli ýaman ýygnaga hökman şuny ederin: olar şu çölde ýok bolup giderler, şol ýerde hem ölerler. Musanyň ýurdy içaly görmek üçin iberen adamlary dolanyp gelip, ýurt barada ýaman habar ýaýradyp, ähli ýygnagy onuň garşysyna hyşy-wyşy etmäge iterin şol adamlar—ýurt barada şol ýaman habary getiren adamlar—Rebbiň huzurynda gyrgyn bela bilen öldüler.

Emma Nunyň ogly Ýeşuwa bilen Ýefunnäniň ogly Kaleb, ýurdy içalylyk edip görmäge giden adamlaryň arasyndan, diri galdy. Sanlar 14:1–38.

Bu pikirleri indiki makalada dowam etdireris.